

ISSUES IN JEWISH CONTEMPORARY

SOCIETY

INTRODUCTION

סמנר מדרשת רחל וחייה

Q: How does the life of the Jew in 'contemporary' society differ from that of the Jew in 'non-contemporary' society? Where are our sources?

(A) AREAS WHERE NOTHING HAS CHANGED

- Bein Adam L'Makom
 - Ahavat Hashem, Yirat Hashem, Emuna issues
 - Tzaddik V'ra Lo
 - The meaning of life
 - Classic paradoxes - transcendence/imminence, omniscience/free choice
 - philosophy, theology
- Bein Adam Lechaveiro
 - Middot
 - Klal Yisrael
 - Pirkei Avot
- Bein Adam L'atzmo
 - Teshuva
 - Tefilla
 - Self-development

(B) AREAS WHERE THE ISSUES REMAIN THE SAME BUT THE APPLICATIONS HAVE CHANGED

1. שני קדרין שהיו מהלכין זה אחר זה ונתקל הראשון ונפל ונתקל השני בראשון הראשון חייב בנזקי שני:

משנה בבא קמא פרק ג משנה ד

The Mishna in Bava Kamma discusses two potters walking down the street and colliding - apply the principles to two cars on the road

2. ואלו עוברין בלא תעשה המלוה והלוה והערב והעדים וחכמים ואומרים אף הסופר - עוברים משום ולפני עור לא תתן

מכשול

משנה בבא מציעא פרק ה משנה יא

The Mishna in Bava Metzia discusses who is doing an issur Torah when someone lends on interest - the list includes the scribe due to the issur of 'lifnei iver'. Apply this to a modern context of professional advisors - lawyers, accountants, management consultants etc. and their halachic liability for negligent advice

3. דמר זוטרא בריה דרב נחמן הוה קאזיל מסיכרא לבי מחוזא, ורבא ורב ספרא הוו קא אתו לסיכרא, פגעו אהדדי, הוא סבר:

לאפיה הוא דקאתו, אמר להו: למה להו לרבנן דטרוח ואתו כולי האי? א"ל רב ספרא: אנן לא הוה ידעינן דקאתי מר, אי הוה ידעינן - טפי הוה טרחינן; א"ל רבא: מ"ט אמרת ליה הכי, דאחלישתיה לדעתיה? א"ל: והא קא מטעינן ליה! איהו הוא דקא מטעי נפשיה.

חולין צד:

The Gemara in Chullin is here discussing the issue of 'geneivat da'at' - misleading other people - and introduces the concept that sometimes people are merely fooling themselves and we are not responsible for their mistakes. Apply this to the modern world of advertising and marketing

Consider also: kashrut and berachot in the modern world of food technology.

(C) AREAS WHERE THERE HAS BEEN A FUNDAMENTAL SHIFT IN CONTEXT FROM THE TIMES OF CHAZAL

4. שור של הקדש שור של ישראל שנגח לשור של עובד כוכבים פטור ושל עובד כוכבים שנגח לשור של ישראל ... משלם נזק שלם

משנה בבא קמא פרק ד משנה ג

The Mishna states that if a Jew damages a non-Jew the Jew is exempt from payment whereas if a non-Jew damages a Jew he must pay. When dealing with how we look at the non-Jewish world today, has their been any shift in our attitude?

5. ... ולפי מה שנאמר בגמרא, דווקא בעממים שאינם גדורים בדרכי דתות ונימוסים ... אבל כל ששבע מצות בידם דינם אצלנו כדינו אצלם, ואין נושאים פנים לדין לעצמנו, ומעתה אין צריך לומר שכן באומות הגדורות בדרכי דתות ונימוסים

מאירי שם

The Meiri (France; late 1200s) writes that Chazal were referring only to non-Jews who lived without the rule of law but non-Jews today are to be treated in such matters just like Jews

6. תני רבי אבהו קמיה דר' יוחנן: העובדי כוכבים ורועי בהמה דקה - לא מעלין ולא מורידין, אבל המינין והמסורות והמומרים היו מורידין ולא מעלין

עבודה זרה כו.

When dealing with apikorsim and mumarim, Chazal took a hard line - best to get rid of them where possible. How are we to relate today to Jews who are entirely non-observant and non-believing? Do we treat them as any other Jew (e.g. regarding mitzvot bein adam lechaveiro, chillul shabbat to save life etc.) or are they to be classified as apikorsim?

7. תנא דבי אליהו: הואיל ונשים דעתן קלות עליהן.

קידושין פ:

Chazal make the statement that 'nashim da'atan kalot'. What does that mean and is it applicable today?

8. ומוציאות את האנשים - ומ"מ יש להחמיר לכתחלה שלא תוציא אשה אנשים שאינם מבני ביתה דזילא מילתא

משנה ברורה סימן רע"א ס"ק ד

The Mishna Berura paskens that a woman can make kiddush for her husband but not for a group of other men because - 'zila milta' - it cheapens the mitzva somehow. How is this to be seen in today's society?

9. תא שמע, דאמר ריש לקיש: טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו

יבמות ק"ח:

In a number of places, Chazal make the statement - 'tov lemeitiv tan du' - a woman would prefer to be married (even under difficult circumstances) than remain single. Is this a sociological observation of their times or halachic reality independent of social context?

Consider also the issue of showering and smoking on Yom Tov and how changing social realities can lead to a change in psak

(D) AREAS WHICH ARE ENTIRELY NEW

10. הבערה דב"ד בישול פתילה הוא וא"ר ששת מה לי בישול פתילה מה לי בישול סמנין

יבמות ו:

The Gemara defines heating metal on Shabbat as bishul - 'cooking'

11. המחמם את הברזל כדי לצרפו במים הרי זה תולדת מבעיר וחייב:

רמבם הל' שבת יב:א

The Rambam also regards it as 'hav'ara' - burning. Either way, turning on a filament light bulb will clearly be an issur Torah on Shabbat. But what about fluorescent bulbs and what about electricity generally?

12. ... מכל מקום כמה דברים אשכחן דלא שכיח ומיירי בהן הש"ס לדרוש ולקבל שכר כדאמרינן ... מהו הדביק שני רחמים ויצא מזה לזה מהו אף על פי שלא יבא לעולם

תוס' כתובות ד' ד'ה עד

Tosafot gives examples of discussion of Chazal concerning situations which, in their time, seemed far-fetched or even impossible - such as a calf fetus leaving one cow and entering a second cow and the effect of this on its status as a bechor. This issue remained 'latent' for thousands of years but is now very important as a source on surrogacy issues.

13. ת"ש: שני אחים תאומים גרים ... לא חולצין ולא מייבמין, ואין חייבין משום אשת אח; היתה הורתן שלא בקדושה ולידתן בקדושה - לא חולצין ולא מייבמין, אבל חייבין משום אשת אח (רש"י - כרת משום אשת אח מן האם שהרי היא כישראלית שילדה בנים)

יבמות צו:

The Gemara deals with cases where the genetic relationship between two people has been severed by the conversion process yet they are deemed to be related because they were born of the same mother. Consider the issue of cloning - where a cloned baby inside it's clone mother will genetically be a sibling twin yet may halachically still be a child.

14. כולו אדם ופניו בהמה אינו וולד כולו בהמה ופניו אדם וולד הוא כולו אדם ופניו בהמה עומד וקורא בתורה ואומר' לו בוא לשחטך כולו בהמה ופניו אדם עומד וחורש בשדה ואומר' לו בוא וחלוץ או יבם

תלמוד ירושלמי מסכת נדה פרק ג ה"ב

The Talmud Yerushalmi deals with a creature who is part animal and part human and tries to clarify the parameters of how to define what is human and what is not. Consider a cloned human who was not gestated in a human female - are they human or animal?

15. אמר רבא: הני בתי כסאי דפרסאי, אף על גב דאית בהו צואה - כסתומין דמו. (רש"י - בחפירה היו, ופיהם ברחוק מן הגומא והוא בשיפוע, והרעי מתגלגל ונופל לגומא)

ברכות כו.

What is the status of a spotlessly clean modern toilet - regarding berachot, netilat yadayim, mezuzah etc. - the Gemara discusses the case of a 'Persian toilet' which had special leniencies in halacha due to the fact that the waste was immediately removed from sight. Does this have any analogy to our modern toilets?

Consider what happens when modern science leads to a direct contradiction with Chazal - e.g. the case of killing lice on Shabbat.

16. לא פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר אלא בכינה דאינה פרה ורבה אבל שאר שקצים ורמשים דפרין ורבין לא פליגי ... ורבין סברי כאילים. מה אילים דפרין ורבין אף כל דפריה ורבה.

שבת קז.

Chazal paskened that killing lice on Shabbat was permissible since they understood that lice do not reproduce sexually but are created by spontaneous generation. Science now understands this not to be the case. So can we still kill lice on Shabbat?

How does Torah interface with modern science - evolution, age of the universe etc. Does it need to?